

Program Profilaktyki Zespołu Szkół nr 7 w Lublinie

na lata 2010-2013

Lublin 2010

PODSTAWA PRAWNA

Podstawą prawną do wprowadzenia działań profilaktycznych w ramach szkolnego programu profilaktyki, stanowią:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – art. 72
- Konwencja o Prawach Dziecka – art. 3,19,33
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Z 1996 r. nr 67, poz.329 z późniejszymi zmianami)
- Rozporządzenia MENiS z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. Nr 51, poz. 458)
- Rozporządzenie MENiS z dnia 31 stycznia 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. nr 10 z 2002r., poz 96)
- Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii
- Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV

Charakterystyka środowiska szkolnego.

Zespół Szkół nr 7 w Lublinie przy ul. Roztocze 14 (osiedle Świt – Węglin Południowy) rozpoczął swoją działalność w roku szkolnym 2006/2007. W skład Zespołu wchodzi: Szkoła Podstawowa nr 50 im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego – Prymasa Tysiąclecia oraz Gimnazjum nr 24. W szkole zatrudnionych jest 96 pracowników pedagogicznych oraz 31 pracowników niepedagogicznych.

Otoczenie szkoły stanowią głównie domy jednorodzinne. Rodziny mają charakter wielopokoleniowy, co sprawia, że do opieki nad dziećmi i ich wychowywania włączani są również dziadkowie.

Mieszkańcy dzielnicy, w której znajduje się Zespół Szkół nr 7 interesują się losami dzielnicy, szkoły i dzieci. Środowisko to cechuje wysoki poziom kontroli społecznej. Mieszkańcy zgłaszają swoje obawy oraz informują o zauważonych niepokojących sytuacjach dotyczących uczniów naszej szkoły. Trzeba jednak nadmienić, iż wśród wielu rodzin, w których przewagę stanowią te o ustabilizowanym statusie materialnym, występują również rodziny z problemem długotrwałego bezrobocia, niewydolności wychowawczej oraz uzależnieniami.

Zespół Szkół nr 7 jest placówką o wysokim poziomie nauczania, przyjazną uczniom. Dąży do zaspokajania oczekiwań dzieci i rodziców. Nasi uczniowie rozwijają się pod okiem profesjonalnej, ciągle doskonalącej się kadry pedagogicznej. W ramach zajęć dydaktycznych mają możliwość nauki dwóch języków obcych: angielskiego i niemieckiego.

Szkoła stara się stwarzać możliwości atrakcyjnego spędzania wolnego czasu, poprzez organizację zajęć pozalekcyjnych. Uczniom mającym trudności oferowane są zajęcia logopedyczne, korekcyjne i socjoterapeutyczne. Uczniowie chętnie uczestniczą w wycieczkach, wyjściach do teatru, kina, muzeum.

Szkoła jest dobrze wyposażona w pomoce dydaktyczne. Uczniowie mogą korzystać z zasobów dwóch własnych bibliotek szkolnych i dwóch pracowni komputerowych. Planowana jest również budowa basenu szkolnego.

Misją szkoły jest umożliwienie uczniom wszechstronnego rozwoju oraz dawanie im szansy odnoszenia sukcesów na miarę indywidualnych możliwości, w przyjemnej atmosferze, poczuciu bezpieczeństwa, we współpracy ze środowiskiem.

W roku szkolnym 2009/2010 liczba uczniów w ZSnr7 wynosiła 1004. Uczniów w szkole podstawowej na wszystkich poziomach było 629, uczniów w gimnazjum 375.

Środowisko szkolne uczniów Zespołu Szkół nr 7 stanowi głównie grupa niskiego ryzyka. Podejmowane działania mają charakter profilaktyki pierwszorzędowej, a więc są to działania kierowane do ludzi zdrowych, wspomagające prawidłowe procesy rozwoju fizycznego i psychicznego. Ich główny cel stanowi promocja zdrowego stylu życia, zmniejszanie zasięgu zachowań ryzykownych, rozwijanie umiejętności życiowych i prospołecznych, które pozwolą młodym ludziom radzić sobie z wymogami życia, emocjami i stresem.

GLÓWNE ZAŁOŻENIA I ZADANIA PROGRAMU

Szkolny program profilaktyki uwzględnia treści kształcenia dostosowane do potrzeb rozwojowych uczniów naszej szkoły.

1. Przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym.

- Doskonalenie i kształcenie umiejętności rozwiązywania problemów oraz radzenia sobie z przejawami przemocy – eliminowanie zachowań agresywnych.
- Wdrażanie do prawidłowego pojmowania norm zachowania przyjętych przez społeczeństwo, w miejscach publicznych oraz w środowisku rodzinnym.
- Dążenie do stworzenia modelu „człowieka szczęśliwego” – wszelkie nałogi są zazwyczaj rekompensatą dyskomfortu psychicznego.

2. Promowanie zdrowego stylu życia.

- Zachęcanie do aktywnego spędzania czasu wolnego. Wspomaganie zdrowia fizycznego i psychicznego poprzez kształcenie umiejętności i nawyków ruchowych.
- Stwarzanie możliwości udziału w zajęciach sportowo-rekreacyjnych.
- Organizacja czasu wolnego.

3. Kształtowanie ważnych psychologicznie i społecznie umiejętności.

- Rozwijanie umiejętności interpersonalnych, kształcenie umiejętności zachowywania się w różnych sytuacjach, doskonalenie technik asertywnych – umiejętność mówienia „NIE”.

4. Wzmacnianie poczucia własnej wartości i tożsamości.

- Uczenie świadomego decydowania o sobie i ponoszenia konsekwencji własnych decyzji.
- Wyrabianie poczucia tożsamości i własnej wartości oraz wiary w siebie.

5. Zapobieganie uzależnieniom.

- Kształtowanie umiejętności radzenia sobie z presją rówieśniczą (umiejętność mówienia „NIE”).
- Poznanie wpływu picia alkoholu i brania narkotyków na organizm człowieka.

6. Wspieranie czynników chroniących:

- Silna więź z rodzicami
- Zainteresowanie nauką i własnym rozwojem
- Podtrzymywanie tradycji i kształcenie szacunku dla jej norm
- Rozwijanie postaw prospołecznych
- Konstruktywna grupa rówieśnicza, autorytety

7. Pomoc uczniom w trudnej sytuacji materialnej:

- Zwrot kosztów dojazdu do szkoły
- Realizacja programu na rzecz społeczności romskiej
- Pomoc w zakupie podręczników z akcji katolickiej
- Pomoc stypendialna

METODY REALIZACJI PROGRAMU

1. Metody aktywizujące jednostkę i środowisko: quizy, konkursy plastyczne, muzyczne, literackie, apele, działalność kół zainteresowań pomoc koleżeńska, szkolenia nauczycieli, dni otwarte, zawody sportowe, wycieczki, kuligi.
2. Metody eksponujące:
 - Impresyjne – polegające na wywołaniu u uczniów określonych zachowań i zmian w postawach moralnych, przeżywanie głębokich emocji.
 - Ekspresyjne – stwarzanie sytuacji, w których uczeń nie tylko przeżywa, ale i tworzy np. drama, odgrywanie ról, inscenizacje, wystawy prac.
3. Metody podające: mini wykład, pogadanka, rozmowa kierowana, dyskusja.
4. Metoda projektów.
5. Zajęcia grupowe: „Spójrz inaczej”, „Iskierka”, zajęcia socjoterapeutyczne.

SPOSOBY I METODY BADAŃ EWALUACYJNYCH

Co to jest ewaluacja?

Kolebką badań ewaluacyjnych są Stany Zjednoczone, gdzie w latach 20-tych przeprowadzono pierwsze ewaluacje. Dynamiczny rozwój tej dyscypliny w latach 60-tych przyczynił się do ugruntowania ewaluacji jako niezależnej dyscypliny badań społecznych. Rozwój ten nastąpił nie tylko w macierzystym kraju ewaluacji, ale także w innych rozwiniętych państwach demokratycznych. Zapotrzebowanie na ewaluację związane jest z wdrażaniem szeregu programów z zakresu polityki społecznej, programów edukacyjno-treningowych, programów wdrażania jakości i wielu innych. Mnogość i różnorodność prowadzonych programów stały się przyczyną równoczesnego powstania i rozwoju narzędzia badawczego umożliwiającego twórcom i realizatorom programów dokonywanie oceny jakości prowadzonych działań.

Zadaniem badań ewaluacyjnych jest dostarczenie wielopłaszczyznowego oglądu, który pozwalałby oszacować efektywność i jakość programu w kategoriach poprawy jakości, wzrostu wiedzy i umiejętności, zmiany postaw, stosowania standardów i wielu innych kategoriach, zależnych od celów przedsięwzięć.

Z biegiem lat badania ewaluacyjne stały się nieodłącznym elementem wielu implementowanych programów, a zwłaszcza tych, których pomysłodawcy i fundatorzy pragną poznać jakość i efektywność swoich działań i posiadać pełną diagnozę sytuacji pozwalającą na korektę działań i podejmowanie decyzji.

Ewaluacja obejmuje swym zasięgiem wiele dziedzin życia. Stosuje się w sferach komercyjnych, publicznych oraz organizacjach pozarządowych.

Przedmiotem ewaluacji może stać się większość zinstytucjonalizowanych działań, zorganizowanych z myślą o realizacji konkretnych celów. Celem badania ewaluacyjnego jest badanie jakości i efektywności prowadzonych działań, oszacowanie stopnia realizacji zakładanych celów lub badanie

przebiegu programu w kategoriach obowiązujących standardów lub doświadczeń jego uczestników.

Definicje ewaluacji, które są zwykle akceptowane i mogą być traktowane jako wyjściowe do porównań:

1. Ewaluacja jest to zbieranie, analiza, interpretacja i formułowanie danych, co do natury, znaczenia i wartości tego, co jest oceniane, przy zwróceniu odpowiedniej uwagi na aspekty i zagadnienia istotnie dla zainteresowanych oceną stron.
2. Ewaluacja próbuje opisać rezultaty (wyniki) końcowe zaistnienia ocenianych faktów, zarówno z pozytywnej, jak i negatywnej strony. Szuka wyjaśnienia związków między nakładami a końcowym rezultatem. Porównuje rezultaty ze wstępnymi zamierzeniami.

Diagnoza środowiska szkolnego

W pierwszym semestrze roku szkolnego 2009/2010 komisja ds. programu profilaktyki w składzie: Krystyna Klempka, Katarzyna Pietrzak, Justyna Kierepka, Barbara Kotarska, Agnieszka Boguszevska, przeprowadziła diagnozę środowiska szkolnego. W diagnozie posłużono się skonstruowanymi ankietami dla uczniów, wychowawców i rodziców (załączniki). Zanalizowana również została właściwa dokumentacja szkoły.

Przeprowadzono po 5 ankiet wśród uczniów klas 1 - 3, 4 - 6 szkoły podstawowej i 1- 3 gimnazjum. Komisja uzgodniła, że ankietę wypełniać będą uczniowie z numerami 5, 7, 12, 17, 22 (100% badanych uczniów SP 50 na poziomie 1- 3 – 60, 4 - 6 – 60, G 24 - 65). Łącznie przebadano 185 uczniów Zespołu Szkół nr 7 w Lublinie

Ankietę wypełniali także rodzice uczniów z numerami 5, 7, 12, 17, 22. Łącznie przebadano 185 rodziców.

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że:

- uczniowie czują się bezpiecznie w szkole – odpowiedzi „TAK” udzieliło:

- w klasach 1 - 3 SP 50 – 56% badanych uczniów
- w klasach 4 - 6 SP 50 – 83% badanych uczniów
- w klasach 1 - 3 G 24 – 87% badanych uczniów

Na poczucie bezpieczeństwa uczniów wpływają kolejno:

- w klasach 1 - 3 SP 50: *możliwość zwrócenia się do nauczyciela – 66%, dyżury nauczycieli – 51%, monitoring – 48%*

- w klasach 4 - 6 SP 50: *dyżury nauczycieli – 67%, przyjaźnie w szkole – 50%, monitoring 37%.*

- w klasach 1- 3 G 24: *przyjaźnie – 56%, dobry klimat – 48%, dyżury nauczycieli – 38%*

Uczniowie nie czują się w szkole bezpiecznie z powodów:

- klasy 1- 3 SP 50 – *strachu przed kolegami* – 25%, *kradzieży* – 22%,
wyśmiewania – 19%
- klasy 4 - 6 SP 50 – *kradzieży* – 47%, *strachu przed nauczycielami* – 23%,
wyśmiewania – 15%
- klasy 1- 3 G 24 – *kradzieży* – 36%, *strachu przed nauczycielami* – 12%,
wyśmiewania – 8%.

W szkole uczniowie byli:

- w klasach 4 - 6 SP 50 – *przezywani* – 72%, *wyśmiewani* – 60%, *poniżani* – 43%
- w klasach 1-3 G 24 – *przezywani* – 76%, *wyśmiewani* – 49%, *poniżani* – 34%

Za niebezpieczne miejsca w szkole wg uczniów uważane są:

- w klasach 1-3 SP 50 – *korytarze* – 76%, *klatka schodowa* – 44%, *toalety* – 41%
- w klasach 4-6 SP 50 – *toalety* – 45%, *szatnie sportowe* – 41%, *szatnie* – 26%,
- w klasach 1-3 G 24 - *toalety* – 33%, *szatnie sportowe* – 28%, *korytarze* – 25%

Za niebezpieczne miejsca w szkole wg rodziców uważane są:

- w klasach 1-3 SP 50 – *toalety* – 33%, *szatnie* – 31%, *korytarze* – 24%
- w klasach 4-6 SP 50 – *szatnie* – 50%, *korytarze* – 37%, *szatnie sportowe* – 30%
- w klasach 1-3 G 24 – *szatnie* – 44%, *korytarze* – 19%, *szatnie sportowe i toalety* – 16%

Przemoc w szkole wg uczniów zazwyczaj stosowana jest przez:

- klasy 1-3 SP 50 – *uczniów gimnazjum* – 58%, *uczniów podstawówki* – 51%,
kolegę z klasy (rówieśnik) – 44%
- klasy 4-6 SP 50 – *uczniów gimnazjum* – 61%, *uczniów podstawówki* – 25%,
kolegę z klasy (rówieśnik) – 15%
- klasy 1-3 G 24 – *uczniów gimnazjum* – 61%, *rówieśników* – 27%

Sprawcą przemocy w szkole wg badanych rodziców jest:

- klasy 1-3 SP 50 – *rówieśnik* – 17%, *uczeń podstawówki* – 9%, *uczeń gimnazjum* – 5%
- klasy 4-6 SP 50 – *rówieśnik* – 43%, *uczeń podstawówki* – 13%, *uczeń gimnazjum* – 9%
- klasy 1-3 G 24 – *rówieśnik* – 26%, *uczeń podstawówki* – 2%

O przemocy uczniowie mówią najczęściej:

- w klasach 1-3 SP 50 – *nauczycielowi* – 89%, *rodzicom* – 86%, *koledze* – 28%
- w klasach 4-6 SP 50 – *rodzicom* – 53%, *koledze* – 49%, *nauczycielowi* – 36%
- w klasach 1-3 G 24 – *koledze* – 55%, *rodzicom* – 42%, *nikomu* – 19%

Na pytanie jak reagują na przemoc w szkole, uczniowie odpowiedzieli:

- w klasach 1-3 SP 50 – *proszę o pomoc* – 66%, *bronię się* – 43%, *uciekam* – 23%
- w klasach 4-6 SP 50 – *proszę o pomoc* – 46%, *bronię się* – 43%, *uciekam* – 30%
- w klasach 1-3 G 24 – *bronię się* – 65%, *proszę o pomoc* – 19%, *nic nie robię* – 9%

Badani uczniowie wśród kolegów ze szkoły zauważyli następujące niepokojące zachowania:

- w klasach 1-3 SP 50 – *wagary, palenie papierosów – 39%, picie alkoholu – 9%*
- w klasach 4-6 SP 50 – *wagary – 55%, palenie papierosów – 23%, picie alkoholu – 13%*
- w klasach 1-3 G 24 – *wagary – 80%, palenie papierosów – 54%, picie alkoholu – 38%*

Pozostałe motywy niepokojące uczniów Zespołu Szkół Nr 7 w Lublinie wymieniane w pytaniach otwartych:

Szkoła Podstawowa nr 50, klasy 1-3

- gimnazjaliści biegają po korytarzach (zwłaszcza na obiad)
- gimnazjaliści rzucają tornistry pod stołówką, nie ma miejsca, żeby stanąć
- gimnazjaliści zaczepiają młodsze dzieci
- gimnazjaliści zabierają piłkę młodszym dzieciom
- gimnazjalistów można by odizolować od pierwszych klas szkoły podstawowej
- gimnazjaliści potracają młodszych kolegów, popychają ich
- uczniowie z kl. 4-6 namawiają do palenia
- bicie przez kolegę pasem podczas zajęć karate (brak opieki przed zajęciami)
- wymuszanie pieniędzy
- śliska podłoga

Szkoła Podstawowa nr 50, klasy 4-6

- niegrzeczne, niemiłe traktowanie młodszych uczniów przez gimnazjalistów, przezywanie, popychanie na schodach,
- zażywanie narkotyków pod szkołą (ankietowany uczeń widział 1 gimnazjalistę),

- palenie papierosów przez gimnazjalistów (m.in. w toaletach),
- prośby gimnazjalistów o pożyczenie pieniędzy, próby wyłudzenia pieniędzy,
- picie alkoholu i palenie papierosów na placu zabaw za szkołą,
- kradzież rowerów,
- niebezpieczni, agresywni gimnazjaliści,
- przedłużanie lekcji przez nauczyciela na przerwie obiadowej, przez co uczniowie nie zdążają zjeść obiadu,
- strach przed nauczycielem ciągle robiącym sprawdziany,
- bójki chłopców w szatni po lekcjach,
- wyśmiewanie, namawianie do kłamstwa,
- wulgarne wysławianie się,
- częste bójki w szatniach sportowych,
- podglądanie dziewcząt w szatniach,
- lekceważenie poważnych problemów przez nauczycieli, nie zawsze poświęca się takiej sprawie dostatecznie dużo czasu, niektóre sytuacje pozostają niewyjaśnione

Gimnazjum nr 24, klasy I-III

- dym papierosów przy salach 18 i 19
- agresja na zajęciach wychowania fizycznego

Pozostałe trudności napotymane przez dzieci w szkole dostrzegane przez rodziców:

Szkoła Podstawowa nr 50, klasy 1-3

- utrudniony dostęp do stołówki
- rozpychanie się gimnazjalistów pod sklepikiem, niedopuszczanie młodszych dzieci do sklepiku,
- dysleksja

Uwagi

- szkoła nastawiona jest na rywalizację między dziećmi,
- powstają zbyt liczne klasy, co powoduje trudności w dyscyplinowaniu uczniów podczas lekcji,
- powinno funkcjonować więcej kół zainteresowań (np. szachowe, fotograficzne, teatralne, dziennikarskie),
- godziny zajęć dodatkowych powinny być dostosowane do planu zajęć lekcyjnych uczniów tak, by mogli z nich korzystać,
- powinny działać zróżnicowane sekcje zajęć sportowych,
- jest zbyt dużo dzieci w stosunku do możliwości lokalowych szkoły (zbyt tłoczno)

Szkoła Podstawowa nr 50, klasy 4-6

- jest problem ze zjedzeniem obiadu przez młodsze dzieci, które są z kolejki wypychane przez gimnazjalistów, jest zbyt mało czasu na zjedzenie obiadu, jest zbyt duża kolejka,
- brak dostępu w określonych godzinach do szatni

Uwagi

- po SKS-ie są trudności z korzystaniem z szatni, nie można w nich zostawić butów,
- zbyt wiele zajęć wychowania fizycznego odbywa się poza salą gimnastyczną,
- dzieci starsze przebywają w części przeznaczonej dla dzieci młodszych, do tego gimnazjaliści przemieszczają się szybko, biegają, stwarzając tym samym niebezpieczeństwo,
- należy rozwiązać problem bójek w szatniach sportowych,
- zbyt dużo ćwiczeń sportowych z siatkówki,
- nauka na dwie zmiany sprawia, że dzieci zbyt późno wychodzą ze szkoły (jest to szczególnie uciążliwe i niebezpieczne zimą),
- zajęcia z religii i techniki nie są głównym celem w kształceniu

- przydałby się większy parking

Gimnazjum nr 24, klasy I-III

- dzieci są przeciążone nauką, trzeba się zbyt wiele uczyć,
- dzieci zbyt wcześnie rozpoczynają zajęcia
- agresja rówieśników

Z dokumentacji pedagogów Zespołu Szkół nr 7 w Lublinie, w oparciu o analizę sprawozdań z klasyfikacji, rozmów z rodzicami i dziećmi, konsultacji po zajęciach integracyjnych i profilaktycznych, również z udziałem psychologa z PPP nr 3, kuratora sądowego i policji, wyłoniły się następujące problemy:

1. w klasach I - III:

- agresja słowna i fizyczna
- przeszkadzanie na lekcjach
- nieumiejętność pracy w grupie
- nadpobudliwość psychoruchowa
- płaczliwość
- zaburzone sprawowanie funkcji rodzinnych

2. w klasach IV – VI i gimnazjum:

- agresja słowna i fizyczna (wulgaryzmy, zaczepki słowne, bójki)
- nadpobudliwość psychoruchowa (przeszkadzanie podczas lekcji)
- samookaleczanie się, autodestrukcja
- zaburzenia odżywiania
- brak umiejętności społecznych w rozwiązywaniu sytuacji trudnych i konfliktowych
- ryzyko podejmowania niebezpiecznych inicjacji (alkohol, papierosy, narkotyki)
- wagary (ucieczki z lekcji)
- kradzieże na terenie szkoły i poza szkołą
- zaburzone sprawowanie funkcji rodzinnych

Na każdym poziomie istnieje również problem grupy dzieci z trudnościami w nauce o różnej etiologii – zaległości z lat poprzednich, niskie możliwości intelektualne, przewlekła choroba, zaniedbanie środowiskowe, dysleksja

rozwojowa. W większości przypadków uczniowie ci diagnozowani są przez poradnie psychologiczno – pedagogiczne.